

Gedeputeerde Anne-Marie Spierings

'Spreek je koudwatervrees uit'

Na twaalf jaar verruilt gedeputeerde Anne-Marie Spierings (Energie, Circulaire economie, Milieu en Europese programma's) de Provinciale Staten van Noord-Brabant voor de Rotterdamse haven. Daaruit volgt dat ze niet langer lid is van de Stuurgroep van het Regionaal Meetnet. Een mooie gelegenheid om de balans op te maken.

Hoe kijk je terug op (je lidmaatschap van de Stuurgroep van) het Regionaal Meetnet?
'Het lidmaatschap vloeide voort uit mijn portefeuille, maar ik zag het niet als een 'moetje'. Ik geloof echt in het Regionaal Meetnet. Dat behoeft wat uitleg. Op het lijstje van zaken die ons mensen gelukkig maken staat gezondheid stevast hoog genoteerd. Hoe gezond je bent, wordt voor een deel bepaald door je leefstijl en je genen, maar er is ook een stukje waar je weinig invloed op hebt: de leefomgeving. En daar is met name de overheid verantwoordelijk voor. Hoewel we de laatste jaren flinke stappen in de goede richting hebben gezet, zijn we er nog lang niet. Vooral de luchtkwaliteit kan en moet een stuk beter. Om dat te realiseren heb je data nodig. Die worden nu verzameld door het Regionaal Meetnet. Maar dat is pas het

begin. Vervolgens zul je die data moeten analyseren en goed moeten interpreteren. Denk aan het ontdekken van trends, gedurende de dag of gedurende de seizoenen. Vandaar dat kennisinstellingen bij het meetnet zijn aangesloten. De zorg om een gezonde leefomgeving is een van de belangrijkste taken van de overheid en het Regionaal Meetnet kan in dat verband een belangrijke rol spelen.'

Wie heeft het voortouw als het gaat om een beter milieu?

'Vroeger luidde de slogan 'Een beter milieu begint bij jezelf' maar dat is maar ten dele waar. De overheid en het bedrijfsleven hebben in dit opzicht een minstens zo grote verantwoordelijkheid. Aan de andere kant: individuele keuzes kunnen wel degelijk de aanzet geven tot maatschappelijke veranderingen. Als iedereen elektrisch gaat rijden of het OV of de fiets pakt en minder gaat vliegen, wordt de lucht vanzelf schoner.'

We verzamelen nu volop data. Wanneer gaan we op grond daarvan beleidsmaatregelen nemen?
'Dat is lastig te zeggen. Allereerst beschikken we pas sinds kort over de eerste meetresultaten. Die moeten eerst goed worden geanalyseerd. De volgende stap, beleidsmaatregelen, is nog wat lastiger te zetten. Het Rijk kent een subsidieregeling voor maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren, maar het blijkt lastig voor ons als provincie om daarvoor goede

Anne-Marie Spierings

'Dat is inderdaad bijzonder. Maar minstens zo bijzonder is de inbreng van bepaalde personen. Je mag het ontstaan van het Regionaal Meetnet voor een belangrijk deel op het conto van een aantal individuen schrijven. Dan denk ik met name aan Jean-Paul Close. Je hebt iemand zoals hij nodig om zoiets als een Regionaal Meetnet van de grond te krijgen. Hij heeft de geesten ervoor rijp gemaakt en stakeholders ervan overtuigd dat er sprake is van vier keer winst als kennisinstututen, burgers, bedrijfsleven en overheden samenwerken. Hij toonde persoonlijk leiderschap, net zoals een aantal wethouders als Eric Beex van de gemeente Eersel en zijn opvolger Marinus Biemans van de gemeente Deurne. Ook wethouder Rik Thijs van de gemeente Eindhoven zet stevig in op een betere luchtkwaliteit. Overigens kunnen ook gedreven ambtenaren het verschil maken.'

Er speelt veel in Brabant op milieugebied. Ook over luchtkwaliteit en een gezonde leefomgeving hoor je steeds meer. Helpt dit het Regionaal Meetnet?

'Veranderen doet vaak pijn en gebeurt pas als iedereen overtuigd is van nut en noodzaak. Veel aandacht is dus goed, op voorwaarde dat er goede informatie wordt gegeven. Ik bedoel daarmee vooral dat de informatie niet moet polariseren. Dat brengt ons niet verder. Als je wilt veranderen heb je een breed draagvlak nodig.'

projecten in te dienen. Die projecten kunnen niet worden bedacht door experts op het gebied van de luchtkwaliteit, omdat het bijna altijd over een andere discipline gaat, bijvoorbeeld bedrijven, verkeer of de landbouw – en dat zijn weer andere afdelingen. We moeten dus nog wat schotten weghalen en ons een andere manier van denken en werken eigen maken. Binnen het provinciehuis, maar ook binnen gemeentehuizen en met elkaar: burgers, bedrijven, de landbouw en wellicht ook de luchtvaartsector.'

Tijdens de bestuurlijke conferentie heb je gezegd dat het Regionaal Meetnet niet alleen een voorbeeld is voor Brabant maar voor heel Nederland en dat het project heel breed is, zowel in meetpunten, samenwerkingspartners, deelnemers als ook in de betrokken burgerinitiatieven. Is dat wat het meetnet zo uniek maakt?

'Spreek je koudwatervrees uit'

De eerste meetresultaten van het Regionaal Meetnet zijn bekend gemaakt. Wat gaat de provincie doen aan concrete acties met deze, en toekomstige, resultaten uit het Regionaal Meetnet?

'Dat bepalen de stakeholders van het meetnet samen. De kunst is maatregelen te bedenken die breed worden gedragen en die financieel te behappen zijn. Wat misschien kansrijk is, zijn maatregelen om NOx terug te dringen in binnensteden. Dat is daar, meer dan fijnstof, een probleem en ook NOx is schadelijk voor de gezondheid. We zijn bezig onze mobiliteit te veranderen: minder auto's op fossiele brandstoffen, meer elektrisch rijden, fietsen en wandelen. Dat doen we vooral voor een

betere bereikbaarheid en omdat we af willen van fossiele brandstoffen, maar die transitie heeft ook belangrijke gezondheidsvoordelen. Als we die vaker en nadrukkelijker benoemen, kunnen we die transitie misschien nog verder versnellen. Dat zou goed zijn voor de volksgezondheid.'

Wat heb je geleerd met dit project, en neem je iets daarvan mee in je nieuwe baan of in je dagelijkse leven?

'Ik heb geleerd dat het moeilijk is elkaar te verstaan als je vanuit verschillende werelden komt. Als overheid zitten we in een systeem-wereld. We hebben de neiging vanuit die systemen te kijken naar vragen uit de samen-

leving, bijvoorbeeld door te meten of iets aan de norm voldoet. Dat staat vaak ver af van de vragen die burgers hebben. We zijn vaak ook bang dat burgers net zoals wij naar meet-informatie kijken: voldoet de luchtkwaliteit wel aan de normen? En als dat niet het geval is: wat kunnen we dan voor een reactie van die burgers verwachten? Ik denk dat we beter moeten uitvragen wat mensen bedoelen en uitleggen waarom bepaalde vragen soms lastig te beantwoorden zijn vanuit de systeem-wereld waarbinnen we als overheid noodgedwongen werken.'

Welke tips zou je de Stuur- en Regiegroep graag nog mee willen geven?

'Wat ik hierboven zeg: doorvragen wat burgers bedoelen en uitleggen aan welke kaders we als de overheid gehouden zijn. Verder: doorpakken op concrete maatregelen. Niet wachten met beginnen totdat we het hele antwoord hebben. Ga samen aan de slag en bepaal al werkende de oplossingsrichting, ook al weet je nog niet precies welke richting dat is. Spreek vooral ook naar elkaar uit waar je koudwatervrees zit. Dan heb je ook nog eens een bondgenoot aan elkaar.'

In de volgende nieuwsbrief Regionaal Meetnet stellen we de nieuwe Stuurgroep van het Regionaal Meetnet voor.

Anne-Marie Spierings tijdens conferentie Samen meten en dan? Samen doen!, oktober 2022

Aanmelden nieuwsbrief

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkelingen en resultaten van het Regionaal Meetnet?

Meld je dan aan voor deze digitale nieuwsbrief van het Regionaal Meetnet via meetnet@odzob.nl.

Groeiende samenwerking met het onderwijs

In de afgelopen jaren hebben er allerlei ad hoc samenwerkingen plaatsgevonden tussen het onderwijs en AiREAS (of de Stad van Morgen als overkoepelende ideologie). We denken hierbij aan het project met Avans Hogeschool uit Breda om een meetcampagne te doen in basisscholen die op de nominatie van groot onderhoud stonden.

De resultaten zouden dan meegenomen kunnen worden in de verbouwingsplannen. Met opleidingen van de TU Eindhoven hebben projecten plaatsgevonden op het gebied van 'Verleidende Technologie', 'Playful City' en de effecten van luchtvervuiling op het ritme van het hart en de dikte van vaatwanden. Ook hebben PhD studenten van o.a. de Universiteit van Twente en TILT hun doctoraal gebaseerd op AiREAS.

Studenten prikkelen

Sinds enige tijd bouwen de relaties met educatieve instellingen zich veel nadrukkelijker op. Hogeschool Fontys heeft enkele jaren geleden een strategische transitie in gang gezet naar een maatschappelijke waardengedreven leeromgeving (Fontys for Society). Er is hierdoor een open ruimte ontstaan voor samenwerking met Stad van Morgen, waaronder AiREAS. Zowel in Eindhoven als in Tilburg zijn we uitgenodigd om studenten te prikkelen. We nodigen ze uit om mee te denken aan de gezonde verstedelijking, luchtkwaliteit, hun eigen gedrag en gezondheid, en het creatieve vermogen om er wat mee of aan te doen. Ook andere instellingen ontwikkelen zich op die manier,

zoals recent de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Internationale bijeenkomsten met deelname van vele tientallen universiteiten nodigen ons ook uit om onze visie en aanpak te delen.

Enthousiasme en innovatie

De jongeren reageren enthousiast en vormen teams die gedurende enkele weken tot een heel semester zich inzetten voor de uitwerking van een aanpak die ze zelf bedenken. Ze worden door AiREAS of Stad van Morgen begeleid, afhankelijk van de focus. Naast bewustwording, betrokkenheid en leerprocessen, komen hier innovaties uit voort die bruikbaar zijn voor overname door het bedrijfsleven, andere studentengroepen of start-up initiatieven. AiREAS functioneert daarbij als verbindende partij.

Oefenen vanuit AiREAS Masterclasses

Burgersamenwerking met de overheid

Er heerst vaak verwarring over het burgersamenwerkingspotentieel met de overheid en andersom. Als burger zijn we geneigd om op de stoel van de overheid te willen kruipen wanneer we ontevreden zijn over het beleid. De overheid redeneert vanuit haar politieke coalitieakkoorden die na een nieuwe verkiezingsronde zijn afgesproken. Dat daarin belangen verweven zitten die niet altijd tot genoegen zijn van bepaalde inwoners, hoort daarbij. Gedurende vele honderden jaren hebben we zo vele verantwoordelijkheden gedelegeerd aan volksvertegenwoordigers en een verzorgingsstaat.

Samen tot resultaten

Tegenwoordig zijn er echter belangrijke aandachtsgebieden waar de overheid en burgers alleen samen tot de nodige resultaten kunnen komen. Denk daarbij aan het vervuilingprobleem, onze integrale gezondheid, onze voedsel- en zorgzekerheden, integrale veiligheid, enz. Het Stad van Morgen initiatief (Stichting STIR sinds 2009) heeft hier vijf essentiële aandachtsgebieden voor vastgesteld die gelden als een gezamenlijke, niet gedelegeerde, verantwoordelijkheid. Zo is o.a. het samenwerkingsverband AiREAS ontstaan waarin burgers, overheden, wetenschap, onderwijs en ondernemers samen optrekken voor een gezonde leefomgeving.

Masterclasses

Het is echter voor alle partijen een enorm leerproces om hier optimaal, doel- én resultaatgericht mee om te gaan. Daarom kondigt AiREAS een serie masterclasses aan om hier samen mee te oefenen in de praktijk. Als voorbeeld zouden we ons af kunnen vragen wat eerst komt? De fietser of het fietspad? In de oude wereld van (financiële) belangen zou de auto voorrang krijgen. In de huidige werkelijkheid is er veel aandacht voor luchtvervuiling, gezondheid en de effecten van ons gedrag op het klimaat. In dat geval zou het logisch zijn dat het fietsen (inwoners) en het fietspad (overheid) als een gemeenschappelijk aandachtspunt zou worden beschouwd vanuit het perspectief van gezondheid en een gezonde leefomgeving.

Gemeenschappelijk hoger doel

Dit is maar een voorbeeld. Zo zijn er veel meer voorbeelden waarbij iedereen vanuit het eigen perspectief een steentje bijdraagt en elkaar daarbij aanvult. Dit gebeurt dan zonder vinger te wijzen naar elkaar maar vooral door samen afstemming te zoeken vanuit het gemeenschappelijke hogere doel, zoals de lokale gezondheid of veiligheid. AiREAS zorgt hierbij voor de verbinding zodat elke deelnemer, inwoner of instantie, optimaal zichzelf kan blijven.

Als u belangstelling hebt voor de masterclasses of meer informatie wilt ontvangen neem dan contact op met Jean-Paul Close via jpclose@aires.com.